

Til:
Statsforvalteren i Innlandet

Kopi:
Ringebu kommune
Villreinutvalgene Rondane Sør og Rondane Nord

Deres ref.

Vår ref. 412

Dato 5.6.2023

INNSPILL TIL TILTAKSPLAN FOR VILLREIN I RONDANE

Vi viser til brev fra Statsforvalteren i Innlandet datert 24.02.2023, hvor det blir invitert til å komme med innspill til tiltaksplan for villrein i Rondane innen 1. juni 2023. Etter avtale med Marit Vorkinn har Ringebu fjellstyre fått utsatt denne fristen til 5. juni. Fjellstyret har hatt saken oppe til behandling på møte 30.5.2023 (sak 17/23).

Bakgrunn

Ringebu fjellstyre er den største rettighetshaveren i Rondane Sør. Fjellstyret har jobbet aktivt og målbevisst med forvaltningen av denne stammen helt siden 70-tallet, da man startet på en gjenoppbygging av bestanden. Ringebu fjellstyre og Ringebu kommune har opp gjennom årene gjennomført en lang rekke omfattende tiltak for å ta vare på villreinen. Tiltakene er oppsummert i rapporten «*Håland, A. Flydal, K. 2021. Konsekvenser av friluftsliv på villrein i buffersonen i Rondane, Ringebu kommune. NNI – Rapport nr. 583*» og tiltakene inkluderer blant annet fredninger, flytting av turisthytter og løypenett, og tiltak knyttet til bilveier.

NNI – Rapport nr. 583 er bestilt av Ringebu kommune, og har som formål å gi råd til kommunen i sitt arbeid med å innarbeide bestemmelser for fritidsrelaterte aktiviteter (hytter, friluftsliv) i buffersonen (jf. kart i regional plan) i kommunen. Rapporten inneholder konkrete tiltak som vil redusere den negative effekten av hytter og friluftaktiviteter på villrein. Fjellstyret kommer nedenfor med en rekke innspill på tiltak til tiltaksplanen, både tiltak som er foreslått i NNI – Rapport nr. 583, og andre viktige tiltak.

Ringebu Fjellstyre
Hanstadgt. 2
2630 Ringebu

Telefon: 976 12 523
Mobil: 410 07 473

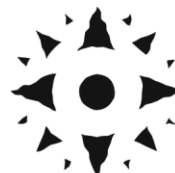
E-post: ringebu@fjellstyrene.no
Hj.side: www.ringebu-fjellstyre.no
Bankkonto: 2100 20 15061
Org.nr. 971 536 101

Innspill

Ringebu fjellstyre har følgende innspill til tiltaksplanen:

- *Anbefalingene i NNI – Rapport nr. 583 for hvordan man skal hensynte villreinens behov og unngå forstyrrelser må følges opp, og fjellstyret vurderer at særlig følgende konkrete tiltak, som er foreslått i kap. 8 i rapporten, iverksettes:*
 - Vurder muligheten for å begrense tillatelser til visse aktiviteter innenfor viktig villreinhabitat. Som eksempel har forbud mot kiting vært innført på Venabygdsfjellet.
 - Ha en dynamisk forvaltning som tilpasses endringer i villreinens arealbruk over tid, f.eks. ved åpning og stenging av veier og løyper.
 - Eventuell utbygging/standardheving av hytter, dvs. tiltak som øker omfanget av hyttebruken, må nøye kobles opp mot avbøtende tiltak, så som styring av ferdsel og områdebruk til mindre sårbare områder.
 - Konsekvensene av friluftaktiviteter på villreinen, og hvordan det er mulig å unngå negative konsekvenser, må kommuniseres klart og hyppig til friluftsfolk, turister og andre brukere i Ringebu og i resten av Rondane villreinområde. Man må fortsette å informere sterkt på sosiale medier om hvordan ta hensyn til villreinen.

Utover tiltakene for å hensynta villreinen som er foreslått i NNI – Rapport nr. 583 mener Ringebu fjellstyre at følgende tiltak må inn på tiltaksplanen:

- *Stopp- og parkeringsforbudet på FV 27 og ferdselsbegrensinger på Venabygdsfjellet må utvides.*

I dagens bestemmelser for FV27 er det innført stopp- og parkeringsforbud fra 20. desember til 1. mai, for å unngå ferdsel i sårbare vinterbeiter for villreinen. De siste årene har det blitt mer og mer populært med toppturer/randonnè-turer på begge sider av FV27 ut fra veien, og den beste skisesongen er ofte i ukene etter 1. mai. Dette er samtidig den aller mest sårbare tiden for simler som skal kalve i slutten av mai, og de mest brukte kalvingsområdene når man lett inn til på ski når det er godt føre. Det er svært uheldig, og kan føre til store forstyrrelser i en kritisk periode hvor simler og kalver trenger mest mulig ro. I verste fall fører forstyrrelser til økt dødelighet og lavere kalvetilvekst i bestanden.

For å forebygge dette, må bestemmelse for FV27 og Venabygdsfjellet tilpasses de nye trendene innen friluftslivet. I kommunedelplanens arealdel er det innført forbud mot kiting innenfor villreinens leveområde. Det har vist seg å være et effektivt tiltak, som blir respektert. For å få tilstrekkelig ro i kalvingslandet må stopp- og parkeringsforbudet på FV27 utvides til 1. juni, eller etter samråd med fjelloppsynet. I tillegg må det på nytt utredes hvilke muligheter som finnes i lovverket for å innføre ferdselsrestriksjoner i områdene øst for FV27 og inn i kalvingslandet på våren. Det må også settes av ekstra ressurser til å håndheve slike bestemmelser.

- *Stenge hytter, løyper og veier i høyfjellet på våren*

Perioden etter påske og frem til starten av juni er en ekstra sårbar periode for villreinen, særlig for simlene som skal kalve. I påska er det mye ferdsel i høyfjellet, og GPS-data og visuelle observasjoner viser at reinsflokkene forstyrres hyppig i påskehøytiden. Etter påske er det derfor ekstra viktig at det blir rolig i fjellet. For å få til dette er det nødvendig at det ikke prepareres løyper i høyfjellet etter påske, og at alle hytter og buer blir stengt for bruk. Dette vil med høy sannsynlighet redusere ferdsel og forstyrrelser betraktelig.

Når det gjelder Friisvegen over Ringebufjellet er det gjennom regional plan bestemt at veien kan brøytes frem til 1. november og åpnes igjen etter 15. mai. Konkret åpningsdato om våren (etter 15. mai) skal løpende vurderes i forhold til villrein, i samråd med fjelloppsynet.

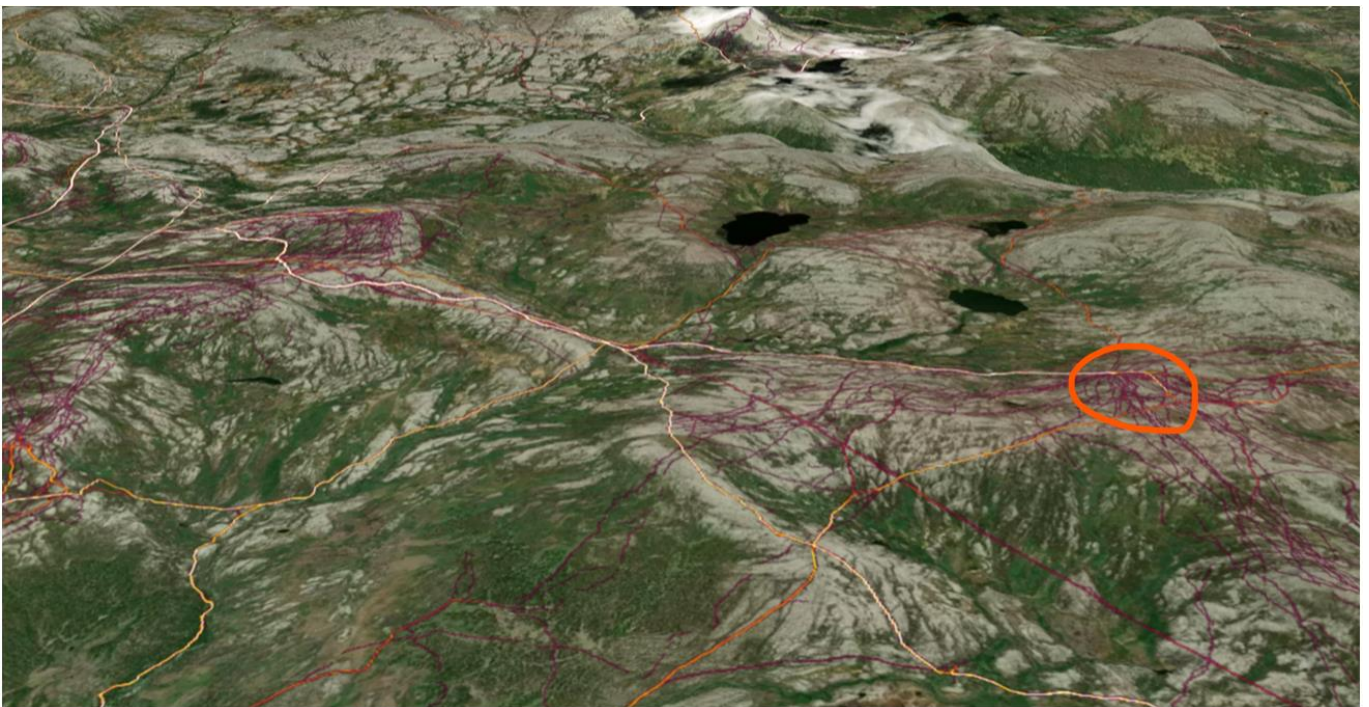
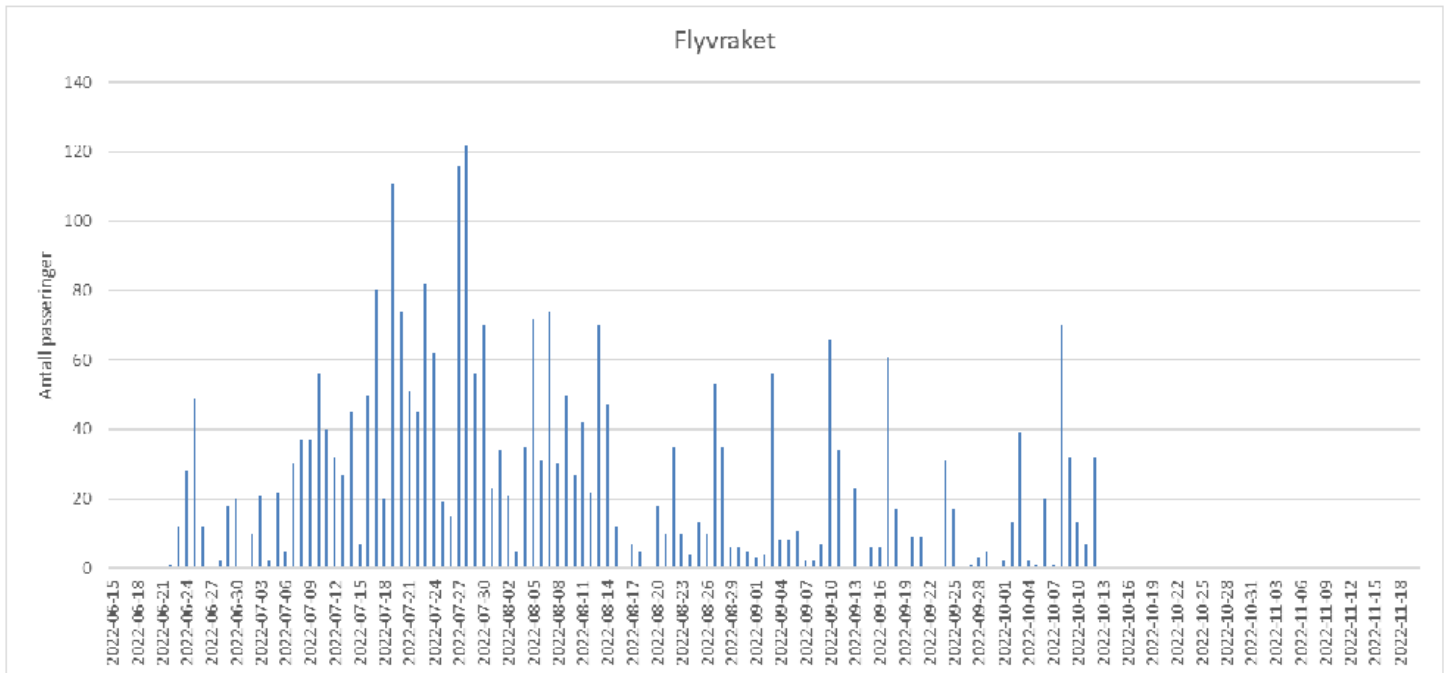
Vinjevegen må holdes stengt fram til 1. juni fra Friisvegen til Tryvang (eller lenger øst)

Det må ikke etableres nye veier inn i villreinområdet.

- *Fjerne eller flytte flyvraket på Øverlihøgda*

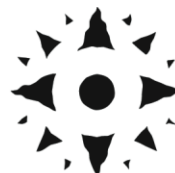
Restene etter en Junker 52 som havarete på Øverlihøgda på Ringebufjellet under 2. verdenskrig har de siste årene tiltrukket seg flere og flere besøkende, hele året rundt. Vraket ligger svært ugunstig til, siden områdene rundt er viktige arealer for villreinen gjennom store deler av året. Telling utført av Norsk institutt for naturforskning (NINA) viste at det var nesten 3000 besøkende til flyvraket mellom 24. juni og 12. oktober i 2022. Da var ikke besøkende som gikk fra Saubua i Brekkom og om Breistulen telt med, og i tillegg var det sikkert mange som besøkte flyvraket før 24. juni.

Figurene nedenfor viser data fra NINA sine tellinger og Strava-kart fra området. Den eneste måten å redusere ferdselen inn til de viktige villreinarealene rundt Øverlihøgda er å fjerne vraket, eventuelt flytte det til et sted hvor det kanalisere ferdsel til et område som ikke er i konflikt med villreinens arealbruk.

Telledata og Strava-kart for området rundt flyvraket (rød ring) ved Øverlihøgda fra 2022.

- *Fjerne ulovlige saltplasser til vilt og etablere dialog med beitenæring om saltplasser til husdyr.*

Saltplasser som plasseres ut med hensikt å tiltrekke seg vilt er forbudt, men forekommer likevel i et visst omfang. Villrein trekkes også til slike saltplasser, og gjør at de eksponeres for et stort smittepress fra både husdyr og hjortevilt. Dette kan øke dødeligheten og redusere tilveksten i bestanden, og må unngås. Det må settes inn mer ressurser på å lokalisere ulovlige saltplasser, og straffeforfølge de som står bak saltplassene, for å forebygge ulovlig utsetting av saltstein.

Det må også etableres dialog med beitenæringa angående plassering og utforming av saltplasser til beitedyr.

- *Økt innsats på studier av årsak til redusert tilvekst i bestanden*

Tilveksten på reinstammen i Rondane Sør har gått en del ned sammenliknet med tidligere. Årsakene til dette kan være flere, og sammensatte. For å kunne drive en best mulig langsiktig forvaltning er det viktig å forstå årsakene til at tilveksten har gått ned, og det må settes inn mer ressurser på å finne ut av dette. Det bør også skaffes mere kunnskap om tap av rein til rovvilt, særlig under og etter kalving, og settes inn nødvendige tiltak for å ta ut eventuelle skadedyr. Det må også utredes om bruk av kadaversøk med hund (med sertifiserte ekvipasjer fra organisasjonen Norske Kadaverhunder) kan brukes til å finne årsaker.

Fjellstyret vil understreke viktigheten av at en tiltaksplan må følges opp med tilstrekkelig med ressurser i alle ledd av villreinforvaltningen, slik at man faktisk klarer å gjennomføre de tiltakene som kommer i planen. Særlig viktig er det at villreinutvalgene tilføres tilstrekkelig med midler, slik at nødvendige tiltak i tiltaksplanen får finansiering og kan gjennomføres i samarbeid med fjelloppsynet.

Vi mener også at det er helt nødvendig og naturlig at det utarbeides en tiltaksplan for Rondane sør, og en tiltaksplan for Rondane nord, siden det er til dels ulike utfordringer i disse to villreinområdene. En tiltaksplan for hvert område vil sikre et tilstrekkelig fokus på det enkelte området, og øke sjansen for at tiltaksplanene blir effektive verktøy for å bedre tilstandene i villreinområdene.